Įtvirtintos nemažos papėdės gyvenvietės buvimas Taurapilyje Lietuvos archeologijoje lieka unikaliu atveju, nes visur kitur viduramžių gyvenviečių įtvirtinimų neaptikta, taip pat ir bene geriausiai tyrinėtoje Kernavės gyvenvietėje. Iš nedidelės apimties tyrinėjimų Taurapilyje nedarant platesnių išvadų, dabar galima teigti bent tai, kad viduramžių pabaigoje Taurapilio piliakalnio papėdės gyvenvietei, matyt, buvo numatyta gerokai didesnė reikšmė, tačiau tai liko nerealizuotu projektu.

2013 m. Taurapilio piliakalnio papėdės gyvenvietės tyrinėjimus numatoma pratęsti užbaigiant perkasos 1 tyrimus. Tyrimų metu surinkti radiniai perduoti UKM.

The settlement at the foot of Taurapilis hillfort

In 2012, a joint KU and Römische-Germanische Kommission (Frankfurt am Main, Germany) field team began the excavation of the Taurapilis (Utena District, E Lithuania) archaeological complex. This site was made famous in 1970 by A. Tautavičiaus (1925–2005) who excavated a rich 5th-century burial with important grave goods there. During 2011–2012 a magnetic photograph was made of around 3 ha of the grounds of Taurapilis complex using a magnetometer owned by Dr Förster's firm. On the photograph's basis, two sites, a total of 56 m^2, were selected for excavation (Fig. 1).

A rich black cultural layer (Fig. 2) and 14 pits in the sterile soil (Fig. 3) were discovered in the first 6 x 6 m trench. Based on the finds: partly thrown pottery, iron slag, an iron knife, a fragment of chain mail (Fig. 5), clay spindle whorls, etc., the layer dates to the late 14th century or the first half of the 15th century. The excavation of the structure with a clay wall that was discovered at a depth of 80 cm in the W part of the trench (Fig. 4) was postponed until 2013. Isolated sherds of hand built pottery with rough and brushed surfaces that attest to the habitation of this site in the 1st millennium were also found in the trench.

The settlement's 4 m wide defensive ditch, which is 1.8 m deep calculating from the current ground's surface, was discovered in the second 10 x 2 m trench. This is the first settlement at the foot of a hillfort to be so clearly fortified in Medieval Lithuania. The 16th-century inhumation of a male aged 25–35 (Fig. 8) with a belt buckle (Fig. 9) was found in the bottom of the ditch.

Simona Širvydaitė

Senosios gyvenvietės elektros linijos teritorijoje

2012 m. rugsėjo mėnesį būsimos elektros oro linijos (400 kV) nuo Alytaus elektros pastotės iki Lietuvos–Lenkijos sienos vietoje vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Tyrinėta Lazdijų ir Alytaus rajonuose apie 50 km ilgio atkarpoje, 80 m pločio ruože kasant 1x1 bei 2x2 m dydžio šurfus ir 2x5 m dydžio perkasas. Visi tyrimų plotai žymėti tęstine numeracija nuo 1 iki 193.

Tyrimų metu iki įžemio ištirtos 149 atramų, nutolusių viena nuo kitos 200–400 m, vietos, kasant 1x1 m dydžio šurfus (1–149). Tyrimų eigoje vienas iš jų buvo išplėstas iki 12 m^2 dydžio perkasos (6), dar vienas – iki 2x2 m dydžio šurfo (92). Tuo pačiu metu archeologiniai tyrimai vykdyti šalia elektros linijos buvusiose pavienių XVIII a. pabaigos – XIX a. pradžios kartografiniuose šaltiniuose pažymėtų statinių

vietose. Šiuose objektuose buvo iškasti 27 2x2 m dydžio šurfai (150–176) bei 5 2x5 m dydžio perkasos (187–191). Taip pat tyrinėtos elektros linijos apsaugos zonoje esančių vandens telkinių (ežerų, upelių, pelkių ir šlapynių) priekrantės, šalia kurių ištirta 10 1x1 m dydžio šurfų (177–186). Dar du 1x1 m dydžio šurfai iškasti šalia atramų 88 ir 89 (192–193). Iš viso ištirtas 330 m^2 dydžio plotas.

Ties 3 atramų vietomis fiksuotas I tūkst. datuojamų neįtvirtintų gyvenviečių kultūrinis sluoksnis. Pirmoji jų aptikta **Kabinių** kaime (Alytaus r.), kur atramos 6 vietoje buvo kasamas 1x1 m dydžio *šurfas 6*. Jo PR dalyje buvo iki 10 cm storio šviesiai pilkas degėsingas kultūrinis sluoksnis su 5 smulkiomis lipdytinės keramikos šukėmis. Dar keli keramikos fragmentai matėsi P sienelėje virš įžemio, todėl šurfas P ir R kryptimi išplėstas iki 2x2 m dydžio. Išplėsto šurfo PV dalyje atidengta keturkampė 1,1x0,9 m dydžio duobė, užpildyta šviesiu moliu su smulkiais degėsiais ir stambiomis keramikos šukėmis. Gilyn duobė tęsėsi 30 cm. Siekiant atidengti ją visą, nuspręsta šurfą išplėsti P kryptimi iki 2x5 m dydžio perkasos, kiek vėliau dar teko kasti 2x1 m dydžio išpjovą. Bendrai duobė buvo 1,6 m ilgio, iki 1,2 m pločio, netaisyklingos formos. Jos kontūras Š dalyje beveik stačiakampis, P dalyje – pusapskritimis. Duobė užpildyta pilku perdegusiu priemoliu su smulkiais angliukais ir pelenais bei įvairaus dydžio lipdytinės keramikos šukėmis. Pjūvyje perkasimas nežymiai apvalėjančiu, beveik plokščiu dugnu, iki 30 cm gylio, ties dugnu užpildytas didesniu degėsių kiekiu.

Duobėje surinkta 540 lipdytos keramikos fragmentų. Kelios dešimtys šukių gana didelės (didžiausia – 16x13,3 cm). Tai rodo, kad duobėje buvo sudėti ar sumesti puodai, kurie nesuardyti arimo. Absoliuti dauguma fragmentų grublėtu paviršiumi. Taip pat rasta iki 20 brūkšniuotosios keramikos šukių (1 pav.). Kai kurie grublėtosios keramikos fragmentai yra brūkšniuoti iš vidinės pusės, kai kurių brūkšniavimas matosi po grublėtumu. Kelios dešimtys šukių puošta duobutėmis (gnaibymu) ir įkartomis, keli pakraštėliai išsiskyrė įkartų, primenančių eglutę, ornamentu (2 pav.). Pagal šukių profilius matyti, kad dalis indų buvo masyvūs, tiesiomis ir storomis sienelėmis, tačiau dauguma plonesnėmis sienelėmis, kiek pūstais šonais. Pagal pakraštėlio formą indai skirstomi į kiek į išorę išlenktais ir tiesiais pakraštėliais. Daugumos pakraštėlių lūpa užsibaigia stačiais kampais, mažumos – nežymiai užapvalintos. Brūkšniuotosios keramikos lūpa taip pat stačiakampė arba į galą šiek tiek išplatinta. Daugumos šukių molio masė su stambiomis ir gausiomis granito priemaišomis, grublėtoje masėje priemaišos smulkios arba jų iš viso nėra. Tik kelių indų vidinėje pusėje yra pridegusios organikos, daugumoje nėra naudojimo žymių. Tai leido daryti prielaidą, kad čia aptikta keramikos degimo duobė, kurioje paliktas brokas. Šią prielaidą iš dalies patvirtintų faktas, kad už duobės ribų rastos vos kelios smulkios šukelės. Pagal kelis požymius – daugumos indų sienelių storį, brūkšniavimą vidinėje pusėje ar po grublėtumu, grublėtosios keramikos buvimą vienoje duobėje su brūkšniuotąja, padaryta išvada, kad perkasoje 6 aptiktas kultūrinis sluoksnis datuotinas I tūkst. I puse.

Antrosios gyvenvietės pėdsakai aptikti **Čižikų** kaime (Alytaus r.), kur atramos 21 vietoje iškastas *šurfas 21*. Jame fiksuotas 30 cm storio tamsiai pilkas su degėsiais kultūrinis sluoksnis, kurio viršutinis horizontas buvo kiek šviesesnis už apatinį. 30–40 cm gylyje rasta 10 žiestos keramikos šukių, apatiniame horizonte – du lipdytinės keramikos fragmentai. Ariamame

1 pav. Brūkšniuotoji keramika iš šurfo 6, Kabinių kaimo. S. Širvydaitės nuotr.

Fig. 1. Brushed pottery from test pit 6 in Kabinės village

2 pav. Lipdytinė ornamentuota keramika iš šurfo 6, Kabinių kaimo. S. Širvydaitės nuotr.

Fig. 2. Decorated hand built pottery from test pit 6 in Kabinės village

lauke aplink plotą 21 ir į V nuo jo, tyrimų ploto 191 link, paviršiuje surinkti 28 žiestos keramikos fragmentai, taip pat rasta 11 smulkių ir dvi stambesnės lipdytos grublėtu paviršiumi keramikos šukės. Be to, armenyje aptikti 4 molio tinko fragmentai bei keletas ugnyje buvusių akmenų. Todėl padaryta išvada, kad atramos 21 aplinkoje yra vertingas XVII–XVIII a. kaimavietės ir I tūkst. neįtvirtintos gyvenvietės kultūrinis sluoksnis. Tai patvirtino ir tyrimai netoliese tame pat Čižikų kaime iškastoje perkasoje 191.

Perkasoje 191 velėna ir užarto ar užslinkusio maišyto pilko priemolio sluoksnis buvo nuo 60 cm storio ties R sienele, iki 1 m – ties V. Maišytame sluoksnyje aptikta daug XX a. šiukšlių, taip pat pavienių ankstesnio laikotarpio radinių. Giliau fiksuotas iki 40 cm storio intensyvus kultūrinis sluoksnis, platėjantis V sienelės link, kuriame išskirti du horizontai. Viršutinis – šviesesnis, apie 20 cm storio, su XVII–XVIII a. radiniais. Apatinis – tamsesnis, su I tūkst. radiniais. Kultūrinio sluoksnio viršutiniame horizonte aptiktas Jono Kazimiero (1648–1668) šilingas, taip pat rastos 65 žiestos keramikos šukės. I tūkst. priskirtame apatiniame kultūrinio sluoksnio horizonte rastos 22 lipdytinės keramikos šukės, taip pat geležies šlako gabalas ir molio tinko fragmentai.

Trečioji neįtvirtinta gyvenvietė rasta **Litvančiškių** kaime (Alytaus r.). Čia elektros linijos apsaugos zonoje XIX a. kartografinėje medžiagoje pažymėto gyvenamojo namo vietoje iškastas šurfas 164. Po 40 cm storio armeniu atidengtas intensyvus su degėsiais, ugnyje buvusiais akmenimis, pavieniais gana stambiais rieduliais 30–50 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jame rasta grublėtosios keramikos sienelė, pagal kurią sluoksnis datuotas I tūkst. Šurfe 164 fiksuotas kultūrinis sluoksnis leido padaryti išvadą, kad jis turėtų būti ir arčiau Dovinės upelio, kur atramos 64 vietoje kultūrinis sluoksnis, kaip manoma, yra nuartas.

Kai kurių atramų bei XVIII–XIX a. kartografiniuose šaltiniuose esančių statinių vietose fiksuotas XVII–XIX a. kaimaviečių kultūrinis sluoksnis. Pirmoji aptikta jau aprašytame **Čižikų** kaime (Alytaus r.) (šurfas 21, perkasa 191). Antroji buvusi kaimavietė fiksuota **Skiturių** kaime (Alytaus r.), kur iškasti šurfai 65, 165–166. *Šurfe 65* po 10 cm storio velėna fiksuotas iki 60 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jame rasti du individualūs radiniai: 60 cm gylyje aptiktas XVII–XVIII a. molinis audimo staklių pasvaras bei XIX a. balto akmens verpstukas. Pasvaras dvigubo nupjauto kūgio formos, 4,3 cm aukščio, ties viduriu 2,9 cm storio, galai 1,5 cm skersmens. Paviršius neornamentuotas, lygus, galimai gludintas. Verpstukas rutulio arba pastilės formos, 2,3 cm skersmens, 6 mm aukščio. Jo paviršius neornamentuotas, lygus, šlifuotas. Be to, iškastos 7 žiestos keramikos šukės, 4 molio tinko fragmentai ir viena plokštinio koklio nuolauža. *Šurfe 165* rasta XVII–XVIII a. geležinė keturkampė 7,2x4,5 cm dydžio sagtis su prikepusiu liežuvėliu. *Šurfe 166* 10–20 cm storio kultūriniame sluoksnyje aptikta plokštinio koklio nuolauža, išsilydęs lango stiklas, per 300 buitinės keramikos fragmentų, absoliuti dauguma kurių buvo puodų sienelės. Į radinių sąrašą įrašyta 10 puodų pakraštėlių bei vienas priedugnis. Ankstyviausias fragmentas – bangelėmis puoštas pakraštėlis galėtų būti datuojamas XVI a., likę – XVII–XVIII a.

Trečioji kaimavietė buvo **Daugirdų** kaime (Alytaus r.). Čia iškastame *šurfe 155* fiksuotas nuo 20 cm iki 60 cm storio intensyvus kultūrinis sluoksnis su degėsiais, plytgaliais bei keramika. Kultūriniame sluoksnyje aptikta 14 žiestos keramikos šukių, 6 kurių įtrauktos į radinių sąrašą. Tai puodų, dubens ir lėkštės fragmentai, dauguma dengti glazūra ir dažais, datuoti XVIII a. Tarp šurfų 32 ir 156 rasta pilko metalo (alavo?) XVIII–XIX a. saga. Ji kiek išgaubta, 2,2 cm skersmens, kaldinta iš 1,2 mm storio skardos. Vidinėje pusėje buvusi kilpelė nulūžusi. Išorinė pusė lygi, vidinėje – dviejų raidžių legenda – „W“ ir „M“ (?) arba „N“ (?) ir „M“.

Ketvirtoji kaimavietė buvusi **Angininkų** kaime (Alytaus r.). Čia iškasti šurfai 159–161. *Šurfe 159* fiksuotas 5–10 cm storio tamsiai pilkas su degėsiais kultūrinis sluoksnis, kuriame

aptiktos 7 žiestos keramikos šukės, iš jų dvi įtrauktos į radinių sąrašą. Keramika dengta rusva glazūra, datuojama XVII–XVIII a. *Šurfe 160* taip pat fiksuotas iki 10 cm storio tamsiai pilkas su degėsiais kultūrinis sluoksnis be radinių. *Šurfe 161* buvo tokio pat storio, bet jau šviesiai pilkas, su retais degėsiais neintensyvus kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta žiestos keramikos šukių, 5 iš kurių įrašytos į radinių sąrašą. Taip pat aplink šurfą armenyje surinktos 36 smulkios šukės (neregistruotos). Sluoksnis datuotas XVII–XVIII a.

Penktoji kaimavietė buvo **Vytautiškės** kaime (Lazdijų r.). Čia iškastame *šurfe 75* atidengtas 20 cm storio intensyvus juodos žemės su degėsiais kultūrinis sluoksnis, kuriame rastas XVII a. bokalo dugnas bei XVII–XVIII a. puodo pakraštėlis. Kultūrinis sluoksnis priskirtinas kartografinėje medžiagoje pažymėto „Rudavkos“ dvaro teritorijoje buvusiai kaimavietei. *Šurfe 167* taip pat fiksuotas 10 cm storio intensyvus kultūrinis sluoksnis, bet be radinių. Netoli perkasos 189 surastos dvi monetos – 1913 m. Rusijos Nikolajaus II (1896–1917) 1 kapeika bei Stanislovo Augusto Poniatovskio (1764–1795) 3 grašiai.

Šeštosios kaimavietės pėdsakų aptikta **Karužų** kaime (Lazdijų r.). Čia tirtoje *perkasoje 188* fiksuotas 40 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta XIX–XX a. pradžios Rusijos imperijoje kaldinta saga bei XVII–XVIII a. plokštinio koklio fasadinės dalies su augaliniu ornamentu fragmentas.

Vizualiniai žvalgymai vykdyti visame būsimosios oro linijos ir apsaugos zonos 80 m pločio ruože. Jų metu buvo vertinama galimybė vienoje ar kitoje vietoje aptikti archeologijos objektus. Arimams bei užsėtiems laukams buvo skiriamas didesnis dėmesys, čia atidžiau ieškota keramikos, molio tinko bei kitų radinių. Tos vietos, kur paviršiuje buvo randama kultūrinio sluoksnio pėdsakų – radinių, ugnyje buvusių akmenų, degėsių ir panašiai – buvo nuodugniai žvalgomos metalo detektoriumi. Taip pat detektoriumi žvalgytos vietos, kur buvo didelė tikimybė rasti archeologijos objektų – kalvelės, vandens telkinių prieigos, duobės ir panašiai.

Vizualiniai žvalgymai papildė sąrašą titnaginiais radiniais. **Angininkų** kaime (Alytaus r.) ariamame lauke, apie 100 m į P nuo tyrimų ploto 162 surastos dvi nuoskalos, viena iš jų su panaudojimo pėdsakais. **Daugirdų** kaime (Alytaus r.), 10 m į P nuo šurfo 155 aptikta skeltės apatinė dalis. Visiškai sveika skeltė surasta **Butrimiškių** kaime (Alytaus r.), apie 220 m į P nuo tyrimų šurfo 1. Ji 4,7x2,1x0,4 cm dydžio, su nusidėvėjimo požymiais, be patinos. Šie titnaginiai radiniai priskirti mezolito laikotarpiui (VIII–V tūkst. pr. Kr.).

Žvalgymų metu aptikta keramika buvo arba vėlyva (XIX–XX a.), arba neinformatyvi, todėl dauguma fragmentų neregistruota. Tas pat pasakytina ir apie stiklo bei koklių nuolaužas. Išimtis – **Čižikų** kaime (Alytaus r.) tarp šurfo 21 ir perkasos 191 aptiktos šukės, leidusios kalbėti apie vertingą I tūkst. ir XVII–XVIII a. kultūrinį sluoksnį.

Pagrindiniai metalo detektoriumi aptikti radiniai – įvairūs metaliniai įrankiai, padargų liekanos, technikos ir tvirtinimo detalės, vinys, vielos fragmentai ir panašiai. Tie iš jų, kurie pirminės apžiūros metu buvo priskirti XX a. arba visiškai neinformatyvūs, palikti. Likę surinkti, tačiau dauguma jų po detalesnių tyrimų datuoti XIX–XX a., todėl aprašyti, bet neregistruoti. Tai XX a. kirviai, ketaus puodų nuolaužos, vinys ir panašiai. Antrąją kiekybinę grupę sudarė XX a. šoviniai ir jų dalys, taip pat medžiokliniai ar šrapnelio šratai. Iš viso aprašyti 49 radiniai, nustatyta kai kurių pagaminimo

vieta ir data, tačiau jie kaip archeologijos mokslui nevertingi neregistruoti.

Į radinių sąrašą pateko 6 monetos, surastos žvalgymų metu ne tyrimų plotuose. Tai **Liuklingėnų** kaime tarp šurfų 26 ir 152 ariamame lauke rasta 1735 m. kaldinta Rusijos denga, **Daugirdų** kaime prie šurfo 156 aptiktos 1899 m. Rusijos 1/2 kapeikos bei Vokietijos 1940 m. 2 pfenigiai, **Angininkų** kaime prie šurfo 159 – Jono Kazimiero (1648–1668) varinis šilingas (visi Alytaus r.). **Vytautiškės** kaime (Lazdijų r.) prie perkasos 189 surastos jau minėtos 1913 m. 1 kapeika bei 3 Stanislovo Augusto Poniatovskio (1764–1795) grašiai.

Radinių sąrašą papildė **Smalininkų** kaime (Lazdijų r.) tarp plotų 168 ir 169 aptikta XVII–XIX a. datuojama geležinė keturkampė 5,4x 3,8 cm dydžio grandis ar sagtis be liežuvėlio.

Liuklingėnų kaime (Alytaus r.) tarp šurfų 26 ir 152 aptikti 4 radiniai. Tai žalvarinis žiedas uždaru neornamentuotu lankeliu (jo datavimas nenustatytas), dvi sagos – viena su Rusijos imperijos herbu išorinėje pusėje, kita fabrikiniu būdu kaldinta iš žalvarinės skardos, su įrašu „***LONDON***W“ ant vidinės pusės (abi sagos pagamintos XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje) ir I Pasaulinio karo laikotarpio Vokietijos kariuomenės karininko (?) žiedas. Jis balto metalo (sidabro?), uždaru lankeliu, su priekyje išplatinta dalimi – akimi. Jos viduryje – geltonu metalu ar emaliu inkrustuotas kryžius su spinduliais, po kryžiumi – datos „1914–1917“. Abipus akies ant lankelio išgraviruota legenda „GOTT IST MIT UNS“ („Dievas (yra) su mumis“).

Dar 5 radiniai, patekę į sąrašą, aptikti tame pačiame **Liuklingėnų** kaime prie perkasos 190. Tai dvi žalvarinės sąsagos ar kniedės, sudarytos iš dviejų apskritų plokštelių, per vidurį sujungtų strypeliu, datuotos XIX a., žalvarinė saga be įrašų, pagaminta irgi XIX a. Ketvirtasis radinys – geležinė, apskrita apie 6 cm skersmens sagtis 8 mm storio lankeliu su neišlikusiu liežuvėliu, datuota XVII–XIX a. Penktasis radinys yra XVIII–XIX a. vario lydinio antpirštis. Jis kūgio užapvalintu viršumi formos, 1,8 cm aukščio, 1,2–1,6 cm skersmens, pagamintas iš 0,3 mm storio skardos. Šiame kaime rasta XVIII a. moneta, XIX a. sagos ir sąsagos, XVII–XIX a. sagtis ir XVIII–XIX a. antpirštis leidžia kalbėti apie dar vienos kaimavietės sluoksnį.

Pirmosios kaimavietės **Čižikų** kaime (Alytaus r.) vietoje, tarp šurfų 150 ir perkasos 191 metalo detektoriumi aptikti 4 radiniai. Pirmasis – specialiai pagamintos iš vario lydinio plokštelės 11,2x9,4 cm dydžio nuolauža su Aušros Vartų Dievo Motinos atvaizdu ir legendos fragmentu – „ŠVČ. AUŠROS VARTU..“ Taip pat registruoti panašūs į aukščiau aprašytuosius vario lydinio antpirštis bei žalvarinė sąsaga. Paskutinysis radinys – apskrita deformuota 4 cm skersmens skardelė su iš centro iki kraštų įrėžtais 6 brūkšniais (spinduliais). Manoma, kad tai XVIII–XIX a. pypkės dangtelis.

Dar kelios vietos turėjo archeologijos vertybių požymių. **Zailių** kaime (Alytaus r.) atramos vietoje iškastame šurfe 71 fiksuotas intensyvus 30 cm storio juodas kultūrinis sluoksnis su gausiais degėsiais ir ugnyje buvusiais akmenukais, bet be radinių. Apžiūrėjus išartą lauką 100 m spinduliu, rasti keli ugnyje buvę akmenys, plytų nuolaužos, labai smulkūs (iki 5 mm skersmens) tinko ar prastai išdegtos (aptirpusios) keramikos fragmentai. **Duselninkų** kaime (Alytaus r.) šurfe 180 taip pat fiksuotas iki 20 cm storio intensyvus juodas kultūrinis sluoksnis be radinių. Plonesnis ir šviesesnis kultūrinis sluoksnis aptiktas **Litvančiškių** kaime (Alytaus r.) iškastame šurfe 181. Čia taip pat jokių radinių nebuvo.

Atrama 136 parinkta šalia kalvelės **Šadžiūnų** kaime (Lazdijų r.), žemumoje, kažkada buvusiame iškyšulyje, iš trijų pusių apsuptame vandens. Šiuo metu buvusi loma užpelkėjusi, apaugusi durpynų augalais, už 100 m į P nuo jos – melioracijos griovys. Įvertinus vizualiai, padaryta prielaida, kad šioje vietoje galėjo būti patogu gyventi neįtvirtintoje gyvenvietėje, taip pat tikėtasi rasti akmens amžiaus stovyklavietės pėdsakų – ant aukštumos išartame lauke aptikta titnago nuskeltų gabalų ir žaliavos, taip pat ugnyje buvusių akmenukų, ištirpusio molio tinko fragmentų. Čia iškastame *šurfe 136* 85 cm gylyje pasiektas intensyvus tamsiai pilkas su degėsiais, bet be radinių kultūrinis (?) sluoksnis, kurio storis siekė iki 40 cm. Ar sluoksnis susidarė dėl miško gaisro, ar dėl žmogaus veiklos, nustatyti nepavyko. Tačiau šio tyrimų ploto aplinka, degę akmenys ir molio tinko pėdsakai šalia esančiame ariamame lauke leido padaryti prielaidą apie čia galintį būti archeologijos objektą.

Panašus sluoksnis fiksuotas ir **Filicijanavo** kaime (Lazdijų r.) iškastoje *perkasoje 187*. Čia po 90 cm storio molio sluoksniu su pavienėmis XVII–XVIII a. žiestos keramikos šukėmis pasiektas 40 cm storio pilko smėlio kultūrinis (?) sluoksnis be radinių. Ir šiuo atveju perkasos 187 aplinka – patogi vieta šalia Galadusio ežero – leidžia kalbėti apie galimą archeologijos objektą.

Ateityje tikslinga nustatyti 2012 m. aptiktų nežinomų archeologijos vertybių teritorijas ir įtraukti jas į NKVR, atlikti papildomus žvalgomuosius tyrimus spėjamų archeologinių vertybių vietose: Zailių, Duselninkų ir Litvančiškių kaimuose (visi Alytaus r.) bei Lazdijų rajono Šadžiūnų ir Filicijanavo kaimuose.

Old settlements in the territory of the power line

In 2012, an 80 m wide strip of a roughly 50 km segment of a future overhead power line (400 kV) from Alytus to the Lithuanian – Polish border in Lazdijai and Alytus Districts was investigated by excavating test pits and trenches (a total of 193). A cultural layer from 1st-millennium unenclosed settlements was recorded near three pylon sites in Kabinės, Čižikai, and Litvančiškiai villages (Alytus District). Hand built pottery (Figs. 1, 2), the majority with rough surfaces, were found in them. The sites of 17th–19th-century village sites were recorded in the village limits of Čižikai, Skituriai, Daugirdai, Angininkai (all in Alytus District), Vytautiškė, and Karužai (both in Lazdijai District). Their finds were more diverse. In addition hand thrown pottery, a clay loom weight, a stone spindle whorl, a belt buckle, buttons, coins, and stove tile fragments were found at these sites. Based on the chance finds, another village site must exist in Liuklingėnai village (Alytus District). Mesolithic (8th–5th millennium BC) flint finds were discovered in Angininkai, Daugirdai, and Butrimiškiai villages (all in Alytus District). Layers similar to cultural layers but without finds were discovered Zailiai, Duselninkai, Litvančiškiai (all in Alytus District), Šadžiūnai and Filicijanavas (both in Lazdijai District) villages.